

Posudek vedoucího k diplomové práci Miroslava Růžičky: Zákaz diskriminace podle Evropské úmluvy o lidských právech a práva EU

Diplomová práce nadprůměrného rozsahu (76 s. textu a 3 s. seznamu pramenů) a úrovně zpracování se zabývá jednou z nejdůležitějších, ale i nejsložitějších otázek evropské právní ochrany lidských práv, kterou je zákaz diskriminace. Autor se velmi dobře vyrovnal s nejedním úskalím tématu, prokázal schopnost zpracovat množství primárních pramenů (smluvních i judikatury), a to na úrovni dokumentů Rady Evropy, EU i českého práva, jakož i odborné literatury domácí a zahraniční. Je práce s dokumenty a literaturou, včetně citace, je na potřebné úrovni.

Diplomant pro svou práci zvolil promyšlenou a přehlednou strukturu. Po stručném úvodu se práce dělí na dvě rozsáhlé části, které odrážejí dvojkolejnost úpravy podle Evropské úmluvy o lidských právech a práva ES/EU. V první části po stručném náčrtu institucionálního rámce Evropské úmluvy autor provádí důkladnou analýzu pojmu zákaz diskriminace. Nejdříve zkoumá obsah a působnost čl. 14 Evropské úmluvy, a to nejen z hlediska jednotlivých diskriminačních důvodů. Správně si všímá praxe Evropské soudu pro lidská práva, který tento článek vykládá a aplikuje pomocí tzv. testu srovnatelnosti a testu důvodnosti (v rámci kterého se ještě prověřuje legitimita a proporcionalita). Dále věnuje pozornost aplikaci čl. 14 ve vztahu k jednotlivým hmotněprávním ustanovením Evropské úmluvy, kterou dokládá judikaturou ESLP.

Další kapitola je věnována kritickému rozboru Protokolu č. 12 (2000), kde si správně všímá potenciálně dalekosáhlého dopadu jeho ustanovení i poměrně malého počtu členských států Rady Evropy, které Protokol dosud ratifikovaly. Do zajímavé souvislosti s tím klade očekávanou změnu kontrolního mechanismu, kterou přinese Protokol č. 14 (2004). Diplomant se pak zabývá článkem 14 v dosavadních případech proti České republice.

Druhá velká část práce představuje zákaz diskriminace podle práva ES/EU. I zde je nejprve stručně charakterizován odlišný systém ochrany lidských práv v rámci EU. Poté se práce zabývá rozbohem zákazu diskriminace, resp. jeho některých aspektů, v primárním právu a v sekundárním právu ES/EU. Podobně jako u dokumentů Rady Evropy i zde autor po analýze platné právní úpravy přechází k novým dokumentům, které mohou rozšířit dosah tohoto principu, a to k Chartě základních práv EU a Smlouvě o Ústavě pro Evropu. Velmi cenná je i poslední kapitola, ve které autor ukazuje promítnutí principu zákazu diskriminace

do právního řádu ČR. Celou práci završují dostatečně podrobné, shrnující a zobecňující závěry.

I přes jinak kladné hodnocení diplomové práce lze k ní uvést několik drobnějších připomínek. Jako poněkud sporné (možná jde jen o nešťastnou formulaci) se jeví tvrzení na s. 13 dole, že Evropský soud rozšířil působnost čl. 14 i na práva, která Evropskou úmluvou zaručena nejsou, což je ilustrováno rozsudkem ve věci Lithgow v. UK. Zde jde ovšem o součást práva na ochranu majetku podle čl. 1 Protokolu č. 1, kde odškodnění v případě zbavení majetku je součástí tohoto práva, vyplývající z odkazu na zásady mezinárodního práva. V některých případech autor zbytečně zavádí jazykové novotvary jako „autonomita“ místo autonomie čl. 14 (s. 27).

Při ústní obhajobě by se diplomant mohl zamyslet, v souvislosti s teoretickou debatou o budoucím vztahu mezi zákazem diskriminace podle čl. 1 Protokolu č. 12 a podle čl. 14 Evropské úmluvy, nad budoucností aplikace čl. 14 také z hlediska relativního účinku mezinárodních smluv a z hlediska možných horizontálních účinků čl. 14 v kombinaci s některými jinými články Úmluvy.

Výše uvedené připomínky a dotazy však nijak nezpochybňují fakt, že předložená práce je vysoce nadprůměrná diplomová práce. I když je svým rozsahem jen těsně pod hranicí předepsanou pro rigorózní práce, svou kvalitou by vyhovovala i pro rigorózní řízení. Proto ji s výhradou úspěšné obhajoby předběžně hodnotím jako výbornou.

V Praze dne 29.9.2006

Prof. JUDr. Pavel Šturma, DrSc.